

דעות

שלטון מקומי חיים ביבס

רשויות חזקות כבר לא צריכות "אח גדול"

העומס הפרוצדורלי על משרדי הממשלה בטיי פולן ברשויות, ולהפנות זמן ומשאבים כדי להימקד ברשויות הזקוקות לסיוע. כדי לאפשר גדילה, העצמה והתפתחות לרשויות מוחלשות, צריך למצוא פתרון מידי לגירעונות העמוקים שבהן נמצאות הרשויות. הממשלה תוכל להימקד בהגדלת מענקי האיוון לרשויות שאינן עצמאיות, ובמקביל רשויות איתנות יוכלו לבחון את הכנסותיהן ולהפריש שיעור מסוים מסך הכנסותיהם מנדל"ן לרשויות הנמצאות בגירעונות. מן הראוי יהיה להקים לשם כך צוות משותף לשלטון המקומי ולממשלה שיעסוק במציאת הפתרונות לעניין.

רשות מקומית עצמאית ואיתנה היא איפוא שאיפתה של כל מערכת שלטון תקנית. חוק עיריות איתנות מאפשר לעיריות שיש בכוחן לצמוח ומהווה תמריץ לרשויות שאינן עצמאיות לפעול ולהשיג עמידה בקריטריונים הנדרשים להכרה בהן כרשויות איתנות. כך, הרשויות יתפכו במרוצת הזמן למנגנון תקין עצמאי המהווה את הזרוע הביצועית של הממשלה ומי שמש מענה לפניות עבור כל תושב.

הכותב הוא יו"ר מרכז השלטון המקומי וראש עיריית מודיעין מכבים רעות

קיימת כל אבחנה בעניין מצד השלטון המרכזי. בארה"ב מקבלות רשויות איתנות סמכויות ניהול נרחבות המכונות Self-Government Cities. מייקל בלומברג, ראש עיריית ניו יורק לשעבר, הוא דוגמה מובהקת למי שניצל את סמכויותיו כראש עיר כדי להפוך את העיר על פניה. הענקת סמכויות נרחבות נהוגה גם במדינות מפותחות אחרות, כמו האיחוד האירופי, יפן קנדה, אוסטרליה ומדינות סקנדינביה כפורמטים דומים לארה"ב ומכוח הצטרפותן לאמנה הבינלאומית של האו"ם לשלטון מקומי עצמאי מ-1996.

בניגוד לשיח הפופוליסטי בגנות רשויות והעומדים בראשן, יש רשויות שניהול תקיבן עוד יילמד במשרדי האוצר ומיומנויות הביצוע שלהן עוד ידוברו במסדרונות משרד הפנים.

עירייה חזקה ויציבה בעלת מינהל תקין אינה זקוקה לאח הגדול ברמות השלטון המרכזי. להפך, יחסים מסוג זה יוצרים יחסי תלות שאינם בריאים בין הרשות המקומית לממשלה, ומותירים רשויות מקומיות רבות ללא הסמכויות ומרחב הניהול הנדרש כדי לראוג לרווחת תושביה.

חוק העיריות האיתנות מאפשר להקל את

באחרונה אישרה הכנסת בקריאה שנייה ושלישית תיקון לפקודת העיריות, המכונה חוק עיריות איתנות. ההצעה מבקשת להרחיב את סמכויות הניהול העצמי של רשויות מקומיות המתפקדות ברמה גבוהה ומאופיינות באיתנות כלכלית ומינהלית, על פי קריטריונים ברורים ומחייבים. על פי ההצעה, עיריות שיעמדו בקריטריונים מחמירים יוכרו כ"עיריות איתנות", ובכך יהיו פטורות מפיקוח של משרד הפנים בשורה של עניינים שכיום נדרש בהם אישור של השר, כמו פטור מצורך באישור לביצוע עסקות מקרקעין, פטור מצורך באישור תקציב ופטור מצורך באישור למחיקת חובות לרשות המקומית.

לפני יותר מ-70 שנה נחקק בישראל חוק העיריות המנדטורי, המעגן את כינונה של העירייה ומסדיר את פעילותה וסמכויותיה. המנדט הבריטי סיים את פועלו בנובמבר 1947, אבל הותיר את המדינה שרויה בנכחי הביורוקרטיה הישנה. בין הרשויות המקומיות בישראל ניכרת שונות המתבטאת בשלל תחומים המוניציפליים שעמם נדרשת כל רשות לרשות להתמודד, אך על אף השוני לא מת-